

1895. szeptember.

IX. évfolyam.

Rózsa-Ujság

Szerkeszti

MÜHLE VILMOS.

Évenként 6 füzet.

Egész évi előfizetési díj 2 frt.

Előfizetéseket elvállal a Rózsa-Ujság kiadóhivatala
Temesvárott.

TARTALOM-JEGYZÉK.

	Oldal		Oldal
<i>Geschwind Rezső</i> : Rózsatenyészetem	1	<i>L. P.</i> : XI. Kongresszus és IV. német rózsakiállítás Darmstadtban	10
<i>Mühle Vilmos</i> : Rózsá-mintagyűjtemény	2	<i>W-y.</i> : Műmelléleteink. — Rózsakép. — Rozárium.	11
<i>Mühle Vilmos</i> : Praktikus rózsahajtás	4	<i>W-y.</i> : Havi munkálatok	12
<i>Legros G.</i> : Többszörvirágzó, sokvirágú törpe polyantha rózsák	5	TÁRCZA. — Tábori Róbertné: A rózsá történelme	12
<i>Strassheim C. P.</i> : Még egyszer a fehér Maréchal Niel	6		
<i>M. V.</i> : Szépen virágzó futórózsák	8		
<i>W-y.</i> : Legújabb rózsák	8		
<i>Csérer Gyula</i> : A rózsaszaporító ház	8		
<i>W-y.</i> : A rózsák őszi ültetése	9		
<i>W-y.</i> : A rózsák őszi metszése	9		
<i>Wilk M.</i> : Két szer a rózsalisztharmit elfojtására	10		
<i>W-y.</i> : Magastörzsű alanyok beosztása	10		
		Általános kertészet.	
		<i>Hanusz István</i> : Kerti tülevelű fáink	13
		<i>M. V.</i> : Magyar kertészeknek az osztrák kertészi szövet- kezethez való csatlakozása	15
		<i>W-y.</i> : A virághagymák ültetése és tenyésztése	16
		<i>M. V.</i> : Országos magyar kertészeti kongresszus 1896-ban	16

Tisztelet olvasóinkhoz!

Ezennel különösen figyelmeztetjük, hogy a IX. évfolyam ezen első füzetének elfogadása az egész évfolyam továbbhozatalát kötelezi.

Ha ön tehát nem szándékozik ezen folyóíratra továbbra is előfizetni, akkor kérjük ezen füzetet ugyanazon tokban, a melyben érkezett azon megjegyzéssel visszaküldeni, hogy „Vissza!, nem fogadtatik el!”, mert ezen szám elfogadása által a további előfizetés iránti kívánság jogerősen mondatik ki, és a későbbeni visszaküldetések — mint mégis fizetni kötelezettek — nem vétetnek figyelembe.

A kiadóhivatal.

Készítette: MURIE VILMOS, TEMESVÁROTT

1. Maman Cecile.

2. Madame Olga.

3. Monsieur Celestin P.

1.

2.

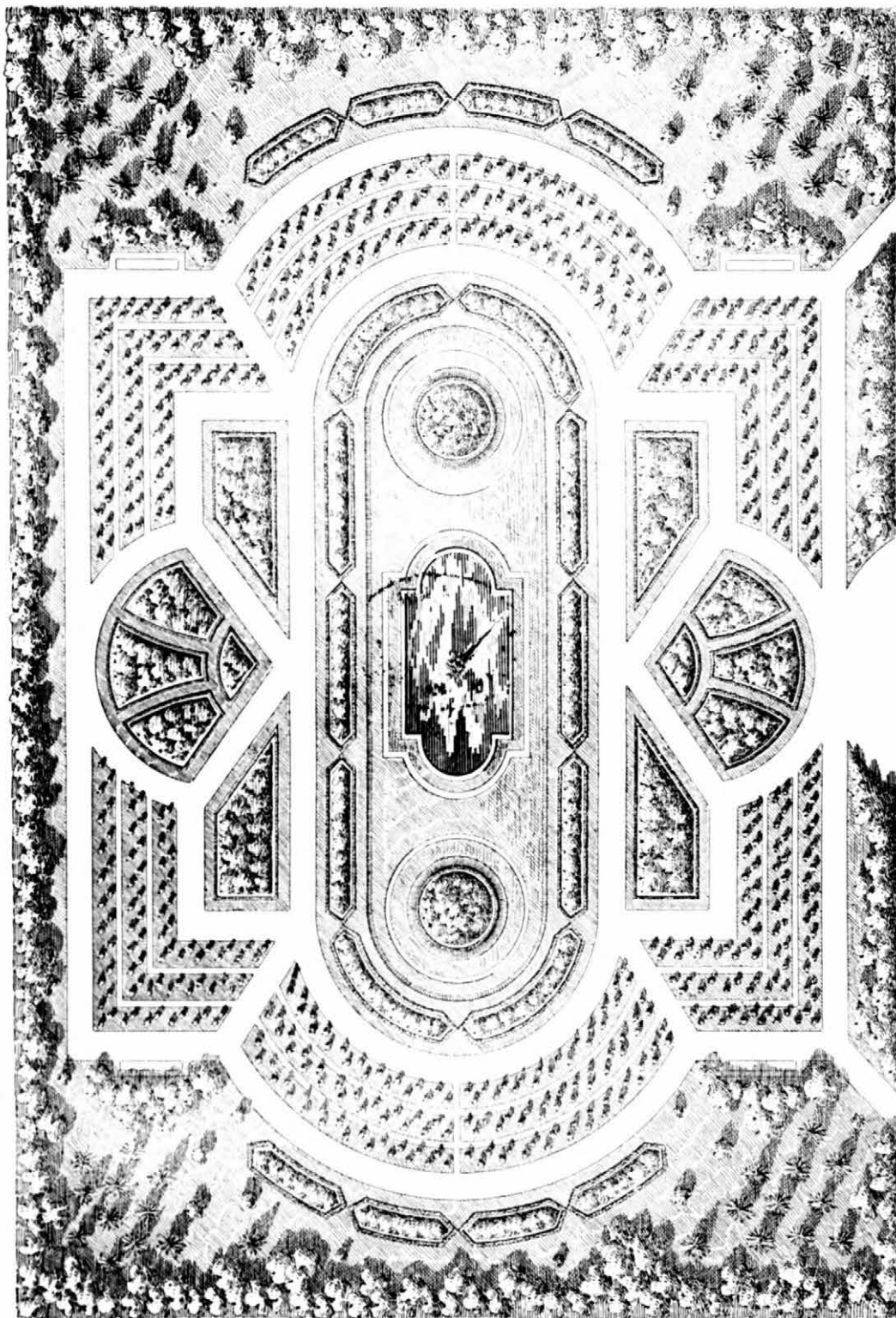
3.

Inkerle Miklós
 és Szelényi
 Budapest, 1908

Kiadója: MÜHLE VILMOS, TEMESVÁR.

MÜHLE ÁRPÁD,
TEMESVÁR.

M. 1:200

Sulzta és Kallószer. Budapest.

Rozárium.

Kertészeti szakfolyóirat.

Rózsa-Ujság.

Lapkiadótulajdonos és szerkesztő:

MÜHLE VILMOS.

Minden számhoz színes műmelléklet van csatolva. — Utánnyomás csak a forrás megnevezésével és a támlap beküldése mellett engedtetik meg. — Kéziratok nem adatnak vissza. — Levélezések a Rózsa-Ujság kiadóhivatalához Temesvárra czimzendők.

Rózsatenyészetem.¹⁾

írta **Geschwind Rezső**, erdőmester.

A rózsatenyésztést mintegy 49 évvel ezelőtt kezdtem meg. Az atyám valamint a többi rokonaim által, a kik között néhány kertész is volt, a rózsáért tanúsított előszeretet adhatta az évek során szenvedélylým nőttségemhez, magvakból új rózsákat tenyészteni, az első impulsust. Alig utánoz valaki olvasóim közül. A működési időm folyamata alatt keletkezett nehézségek, melyeket le kellett küzdenem, óriási nagyok voltak, de

¹⁾ Egyszermind válasz több kérdésre.

többnyire győztesen küzdöttem le azokat. Ha meggondolják, hogy csak 20 év óta rendelkezhetem egy sajátomat képező kert fölött és csak itt bírok állandó lakhelyvel, azelőtt azonban, míg az állam szolgálatában álltam, majd északra, majd délre vándorolva, abba kellett hagynom a megkezdett munkát, ha továbbá megfontolják, hogy a rózsatenyésztéshez sokszor csak néhány napsütötte ablak és néhány cserép valamint kevés lála fölött rendelkeztem, akkor megfogható lesz, hogy csakis a rózsá iránti különös előszeretetemnek tulajdonítható, hogy munkáimban és kísérletezéseimben nem fáradtam el.

Ekkor roppant segítséget nyújtott számomra az erdő, melyben sok magtermékenyítést eszközöltem, sok anyamagot ápoltam és sok gyümölcsöt arattam le. Ezen — hadd mondjuk ki nyíltan — az idegességig jutott vágy, a rózsának hódolni, a magyar államszolgálatban levő kollegáimat azon tréfás mondásra készítette: Hogy ha engem az eszkimókhöz küldenének, a Himalayára helyeznének, vagy ha nekem egy gyári kémény csúcsában adnának lakást, én még ott is rózsákat tenyésztenék!

Legkedvesebb és a legkiterjedtebb kísérletezésekkel telt foglalkozásom a vadrózsa megtermékenyítése volt. Semmi áldozatot nem sajnáltam, hogy ilyeneket a tengerentúli államokból is hozassak és ezek közül kísérletezési időm alatt számtalan volt birtokomban. Hogy ez tevékenységemre nézve megjutalmazó út volt-e? — Nem. — Mert vad rózsákat nem lehet olyan könnyen kerti rózsákká alakítani, azaz forma, szín és teltségre nézve módosítani, amint azt gondolják; sok türelem és a rózsa iránti nagy előszeretetre van szükségünk és hosszú idő kell hozzá, ha továbbá meggondoljuk, hogy olyan magról nevelt rózsáim is voltak, a melyek 10–15 (egy pedig 25) évig nem hoztak virágot.

A hosszú várakozás azonban gyakran érdemes volt (azaz a siker megfelelt a várakozásoknak, de soha a remélt pénznyereségnek!) sok esetben azonban keservesen csalódtam.

Csak későbbi éveimben munkálkodtam kerti rózsákkal. A rosa rugosa, melyről mostan annyit beszélnek, már 1856-ban volt a tulajdonomban. Akkor nem hívták az észak császárnéjának, hanem csak egyszerűen rosa rugosa flore pleno-nak. A rugosa ferox is birtokomban volt már akkor és belőle hybridákat neveltem, a melyek Bródból (Bars megye) történt eltávozásom alkalmával a láthatárról letűntek.

Itt Korponán főleg az úgynevezett futórózsákat tenyésztettem és a nélkül, hogy szerénytelennek tűnnék föl, állithatom, hogy engem a futórózsa tenyésztésében senki sem mult fölül.

A legtisztább fehértől kezdve a csokoládéhoz hasonló szürkeviola színig minden átmenet és szín (a sárgát kivéve, bár itt nankin és krémszínűek is vannak) képviselve van futórózsáim között, melyek „magyar futórózsák“ néven ismertek és közkedveltek.

Midőn a sokat híresztelt és díjat nyert „Turner's Crimson Rambler“ az idén itt először virágzott, nem nyomhattam el rosszalásomat, mert én már sokkal szebb futórózsát neveltem mint ez a Rambler, mely az elterjesztett színnyomatú mintának sehogy sem felel meg.¹⁾ (Az itt kinyílt virágcsomó 13 bimbót hozott; nekem olyan futórózsám van, a mely egy csomóban 120–200 virágot hoz.) De a színe sem új előttem, míg a teltség és az alkotás sok kívánni valót hagy maga után. Előnye az, hogy nem virágzik el egyhamar. Óriási, házakat körülfontó növést hagyjuk egyelőre békében. De ez üzleti dolog: a közönség szereti az e fajta ékes hirdetésekét.

¹⁾ Niemetz F. W. kertészetében Temesvározt 2 éves Turner-féle Rambler virágzott, mindegyik növény már 2 méter magas, 8–14 csomóval egy-egy példányon, melynek legnagyobb csomója 160 virágot hozott. Szerk

Millió megtermékenyített magot ültettem és bizonyára százezrekre menő magoncokat neveltem, melyek közül 511-et jelöltem ki tenyésztésre méltóknak. Ezek között több 300-nál futórózsa, a többiek más nemű hybridák, többször virágzók, polyanthák, theahybridák, bourbonrózsák, nőstetők, moharózsák stb., ezek között néhány botanikai különlegességek és több magastörzsekhez alkalmas fajták is.

Néhány fagymentes (a kereskedelmi kertészek állítása szerint nem fedő alatt, hanem fedetlenül) thearózsa tenyésztéséhez is közel jutottam és teljesen télálló thearózsák megjelenését csak mint az idő kérdését jelezem.

A mi a rosa rugosát illeti, magától érthető, hogy én, mint első és legrégebb tenyésztője, ezen irányban is a legjobb eddig elért eredményt mutathatom fel. Minden kigondolható módon hybridizáltam, és különféle tarka vegyületes színeket és alakokat, köztük jól telteket is neveltem.

De, hogy az öndicséret látszatát magam felé ne vonjam, fel kell hagynom értekezlettemmel, de remélem, hogy ha az Isten még néhány egészséges életévvel megáld, be fogom a világnak bizonyíthatni, hogy nem mondtam a rózsá terén elért működésemről nagyon sokat.

Rózsa-mintagyűjtemény.

— Irta Mühle Vilmos. —

Azon időnkint föltett kérdésre, hogy melyek a legkitűnőbb rózsák és mely gyűjteményre lehetne a sok ezer fajtát leszállítani, alábbiakban oly mintagyűjteményt sorolok fel, a mely tapasztalataimnak teljesen megfelel. Az itt felsorolt 300 faj szűkebb választéka, még pedig annak zöme *-al van jelölve.

Meg vagyok arról győződve, hogy ezen fajok a magyar talajnak és éghajlati viszonyoknak a legjobban megfelelők és mint ilyenek ajánlhatók is. Érdekes lesz a németországi rózsabarátok egyesülete által összeállítandó és kiadandó mintagyűjteménynek az alábbiakkal leendő összehasonlítása;

a német fajok is — nyilvánosságra hozataluk után — ezen folyóiratban közhírré fognak tétetni.

A csillaggal jelölt fajok a 100 legeslegjobb fajok választékát jelentik.

75 régiebb Remontantrózsá.

- A. Drawiel**, feketepiros.
***Alfred Colomb**, tűzpiros.
Alsace Lorraine, fekete-barnavörös.
Avocat Duvivier, világosbib.
Aly Pacha Chérif, czinnobp.
Amiral Courbet, karminvör.
***Baron Bonstetten**, feketés.
Brillant, skarlátkarmaszín.
Boule de Neige, tisztafé.ér.
***Captain Christy**, gyöngéd-rózsásfehér.
Charles Lefébvre, biborpir.
***Comte Fréd. de Thun-Hohenstein**, fekete-barna.
Comtesse de Camondo, karminczinnobber.
Comte de Paris, biborkarmaszín.
Comtesse Julie de Schulerburg, vörösbarna.
Dr. Dor, sötétpiros.
Duke of Malborough, élénkpiros.
Duke of Connaught, karmaszínvörös.
***Duke of Teck**, skarlátkarm.
Duchesse of Albany, gyöngéd-rózsaszínű.
Etienne Levet, karminszerű rózsaszínű.
***Earl of Dufferin**, gesztenyebarna.
Emp. de Maroc, feketés.
Fisher & Holmes, skarlátpir.
Gén. Jacqueminot, bársonyospiros.
Général Washington, vaskitőpiros.
***Gloire de Margottin**, vaskitőpiros.
Grand Mogul, feketéskarm.
Général de la Martinière, borvörös.
***Gloire de l'Exposition de Bruxelles**, feketésűzpiros.
Gloire Lyonnaise, sárgásfehér.
***Gustave Piganeau**, mázpiros.
Hyppolite Jamain, ribiszke-vörös.
Harrison Weir, skarlátkarm.
***Herr Majesty**, selyemszerű rózsaszínű.
- Hans Makart**, czinnoberskar.
Horace Vernet, biborpiros.
Jean Liabaud, feketéskarm.
***John Bright**, skarlátkarm.
Jules Finger, fehérsrózsasz.
La Rosière, feketéskarm.
***Louis van Houtte**, sötétkarmin.
Mabel Morisson, tisztafé.
Mad. Chevrot, sötétrózsasz.
Mad. Dr. Wettstein, cseresznyepiros.
***Mad. la baronne de Rothschild**, selyemszerű rózsasz.
Mad. Montet, rózsaszínű.
Mad. Marie Gonod, fehérsrózsaszínű.
Mad. Flubautainée, cseresznyeszerű rózsaszínű.
Mad. Freyre Marie, oránia-piros.
Mad. Victor Verdier, karminpiros.
Mlle. Marie Gonod, fehér.
Marchioness of Lorne, karminpiros.
***Marie Baumann**, karminpir.
Mrs. Backer, mázpiros.
***Mrs. John Laing**, rózsaszín.
***Merveille de Lyon**, tisztaf.
Mons. Boncenne, feketés.
Paul Neyron, sötétrózsasz.
***Pride of Reigate**, karmin, fehér sávokkal.
***Prince Camille de Rohan**, gesztenyepiros.
Princesse de Bearn, mákp.
Reynolds Hole, sötétpiros.
Silver Queen, ezüstosvörös.
***Souvenir du Alphonse Lavallée**, feketés.
Souvenir du Dr. Jamin, kékvioleaszín.
Souvenir de Spa, sötétűz.
Souv. de William Wood, feketepiros.
***Scipion Cochet**, gesztenyep.
Ulrich Brunner fils, karminpiros.
Victor Verdier, sötétrózsasz.
Van Houtte, feketeamaránh.
White Baronesse, tisztafé.
Xavier Olibo, feketepiros.

25 új Remontantrózsá.

- Achille Cesbron**, élénkpiros.
Captain Hayward, karminp.
***Climb. Queen of Queens**, rózsá és violaszín.
Charles Gater, barnakarm.
Dybowsky, világosczinnobber.
Duchesse of Fife, ezüstös-rózsaszínű.
Gen. Baron Berge, gránátpir.
Grand Duc Alexis, vérpiros.
Gén. de Miribel, élénkrózsá.
- Lucien Duranthon**, karmpir.
***March. of Dufferin**, rózsaszín és sárga.
***Marchioness of Londonderry**, elefántcsontfehér.
Margaret Dickson, fehér és húszínű.
Mon Rêve, lilásrózsaszínű.
***Mons. Baconnier**, gránát-cseresznyepiros.
***Mons. Célestin Port**, rézv.

- Mrs. Harkness**, piros és fehér.
Prés. Carnot, tűzrózsápiros.
***Prince A. de Wagram**, világosbibor.
***Paul Early Blush**, világosróz.
Rose de France, kárminrózsá.

10 Bourbonrózsá.

- Baron Gonella**, rézesrózsaszínű.
Erinnerung an meine Mutter, violeaszínű.
***Kronprinz. Victoria**, fehérsárga.
Madame Dubost, rózsaszínfehér.
Mlle. Berthe Clavel, fehérsárga.

70 régiebb thearózsá.

- Adrienne Christophle**, rézessárga.
Archiduchesse Maria Immaculata, rózsápiros.
Baron de St. Triviers, frissrózsaszínű.
Baronne H. de Loew, rózsaszínsárga.
Belle Lyonnaise, fehérsárga.
Bougère, rózsaszínű.
Charles de Thézillat, tejföls.
Chamois, zergesárga.
***Catherine Mermet**, rózsasz.
Comtesse Eva Starhemberg, tejfölockersárga.
***Comt. de Frigneuse**, kanárisárga.
Comt. de Vitsthum, sárga.
***Comtesse Riza du Parc**, rézesrózsaszínű.
***Duchesse Mathilde**, tisztaf.
Duchesse d'Auerstaedt, nankinsárga.
***Duchesse Marie Salviati**, gyöngédbarackcszínű.
Devoniensis, tejfölfé.
Étendard Jeanne d'Arc, tejfé.
Gloire de Libourne, kanárisárga.
***Grace Darling**, barackkrózsaszínű.
***Honourable Edith Gifford**, márványfehér.
Henriette de Beauveau, világossárga.
Homère, fehér, rózsasz., bibor.
***Jean Ducher**, lazacszínű.
Innoncenta Pirola, tejfé.
Le Nankin, nankinsárga.
Kaiserin Friedrich, sárgakarmin.
Lady Castlereagh, sárgásrózsaszínű.
Mad. Bérard, zergesárga.
Mad. E. Vloehsbergs, krappvörös.
Mad. Charles, nankinsárga.
Mad. de Watteville, fehér és rózsaszínű.
Mad Eugène Verdier, sötétsárga.
- *Spenser**, selyemszerű rózsasz.
Souv. de Louis Moreau, tűzpiros.
***Vicks Caprice**, rózsaszínű kármin sávokkal.
Violet Queen, kárminviolasz.
- Mlle. Louis Boudin**, kárminrózsaszínű.
***Souvenir de la Malmaison**, tejfölfé.
***Souvenir de la Malmaison rose**, rózsaszínű.
Souvenir du Président Lincoln, karmaszípiros.
Souv. du Victor Landeau, kármin.
Mad. Josephine Mühle, rézpiros.
***Mad. Olga**, zöldessárgafehér.
***Mad. Philémon Cochet**, rózsaszínfehér.
Mad. Scipion Cochet, rózsaszínsárga.
***Mad. Welche**, sárgásfehérrózsaszínű.
***Mlle. Franciska Krüger**, rézesrózsaszínfehérsárga.
Mlle. Christine Noué, gesztenyevörös.
Ma Capucine, kapucziners.
Miss May Paul, lilásfehér.
***Marie van Houtte**, fehérsárgarózsaszínű.
***Maréchal Niel**, aransárga.
Marquise de Vivens, fehérsárgarózsaszínű.
***Niphetos**, tisztafé.
Papillon, rézesrózsaszínű.
***Papa Gonthier**, biborpiros.
***Paul Nabonnand**, hortenziaszerűrózsaszínű.
Perle des jardins, arany.
Princ. Beatrice, primulas.
Princ. de Sagan, feketés.
Reine Marie Henriette, cseresznyepiros.
Reine Nathalie de Serbie, rózsaszínű.
Stef. et Rodolphe, lazacs.
Sappho, szalma-aransárga.
Sombreuil, rózsásfehér.
Souvenir du Jos. Métral, cseresznyekarmin.
***Souv. de Thérèse Levet**, feketépiros.
Souv. du Rostériste Rambaux, karmin és lazacsz.
Souv. d'un ami, fehérsrózsá.
Souv. de Mad. Pernet, gyöngéd-rózsá lazacszínű.
***Souvenir de Paul Néyron**, gyöngéd-rózsaszínfehér.
Souv. of Wooton, világosp.
The Queen, tisztafé.
***The Bride**, fehér és lila.
***Viscountess Folkestone**, fehér és lazacszín.
White Perle, tisztafé.

30 új thearózsa.

- Archiduc Joseph**, halványrózsaszínű rézzinnel.
- ***Beauté inconstante**, kapuczinpiros.
- ***Bridesmaid**, fiam rózsaszínű.
- ***Climbing Niphotos**, tisztaf. Colonel Juffé, feketés bibor.
- ***Comte François Thun**, sötétvépiros.
- Comtesse d'Eu**, sárgásfehér.
- Comtesse Dusy**, gyöngédf.
- Comtesse Livia Zichy**, márványfehér.
- Comt. Feszetics Hamilton**, rézpiros.
- ***Corina**, rézesrózsaszínű.
- Dr. Grandvilliers**, rózsaszínkarmin.
- ***Erzherz. Franz Ferdinand**, barackrózsaszínű.
- ***Golden Gate**, fehér és arany.
- Grand Duchesse Hilda de Bade**, nankinsárga.
- Graziella**, tejfőlféher.
- ***Léon XIII.**, fehér és szalmas.
- ***Maman Cochet**, húsrózsasz.
- Mad. Augustine Bardiaux**, világosrózsaszínű.
- ***Mad. Edouard Helfenbein**, rózsaszín és zergeárga.
- Mlle Yvonne Gravier**, tejfőlsárga.
- Medea**, világossárga
- Princesse de Monaco**, inkarnatrózsaszínű.
- Princesse Marie Dagmar**, húszínű fehér.
- Perle de Feu**, piros és nankinsárga.
- ***Rosario Castel**, gyöngyházz.
- ***Souv. du François Deak**, tisztafehér.
- Souvenir de Mad. A. Henneveu**, selymeszerűrózsaszínű.
- Souvenir de Jules Godard**, fehéres.
- Waban**, tisztakarminpiros.

25 theahybridrózsa.

- ***American Belle**, ragyogórózsaszínű.
- ***Augustine Guinoisseau**, fehéresrózsaszínű.
- Astra**, húsrózsaszínű.
- ***Camoëns**, khinairózsaszínű.
- Chloris**, bibor.
- ***Danmark**, világosrózsaszínű.
- Distinction**, barackrózsasz.
- ***Duke of Connaught**, sötétkarmin.
- Grand Duc Adolphe de Luxembourg**, téglarózsaszínű.
- ***Kaiserin Augusta Victoria**, tejfőlféher.
- Lady Henry Grosvenor**, húsrózsaszínű.
- ***La France**, lilásrózsaszínű.
- ***Lady Mary Fitzwilliam**, selymeszerűrózsaszínű.
- ***La France de 89**, rózsáspiros.
- La Fraicheur**, rózsaszínűkarmin.
- Mad. Angélique Veysset**, rózsaszínűfehér.
- ***Mad. Caroline Testout**, selymeszerűrózsaszínű.
- Mad. Pernet-Ducher**, kanárisárga.
- ***Mad. Joseph Desbois**, tejfőlféher.
- Mad. Etienne Levet**, cseresznyepiros.
- Mad. Hortense de Montefiore**, fehéresrózsaszínű.
- Pierre Guillot**, világospiros.
- ***The Meteor**, sötétkarminszin.
- Triomphe de Pernet père**, piros.

10 Neisetterózsza.

- Aimée Vibert**, tisztafehér.
- Boule d'or**, sárga.
- ***Lamarque**, tisztafehér.
- L'Abondance**, fehéresrózsasz.
- ***L'Idéal**, arany és hajnalpirossz.
- Mad. Clément Massier**, világosrózsaszin.
- Aphrie**, rézzínű.
- Prince Czetwertinsky**, szalmasárga.
- Réve d'or**, borsárga.
- ***William Allen Richardson**, ordániasárga.

6 Moharózsza.

- ***Blanche Moreau**, tisztafehér.
- Cristata**, halványrózsaszínű.
- Captain Basroger**, bibor.
- ***Jenny Lind**, rózsavörös.
- ***Oeillet panachée**, vörössá.
- Salet**, frissrózsaszínű.

4 Centifolia.

- ***Communis**, rózsaszínű.
- Crimson Globe**, sötétpiros.
- La Noblesse**, rózsaszínű.
- ***Unique blanche**, fehér.

4 francia (panaché).

- Harlequin**, piros- és rózsaszínű.
- ***Oeillet Flamand**, fehérpiros.
- Perle des panachées**, fehér, lila és violaszínű.
- Tric. de Flandre**, fehér-piros.
- 5 Rugosa.**
- America**, mázpiros.
- Cibles**, ragyogópiros.
- ***Mad Charles Wood**, karmin

8 Polyantha.

- Báró Majthényi Nathalia**, violapiros.
- ***Clothilde Soupert**, gyönyfehér és rózsaszínű.
- Etoile de Mai**, nankinféher.
- Käthe Schultheis**, fehéres.
- Mignonnette**, gyöngéhrózs.
- ***Paquerette**, tisztafehér.
- Princesse Wilhelmine de Pay-Bas**, zöld és fehér.
- ***Perle d'or**, nankinsárga.

12 futórózsa.

- ***Beauty of the Prairies**, rózsavörös.
- ***Climbing Cramoisi**, karminpiros.
- Crimson**, rózsaszínű.
- Daniel Lacombe**, rózsász.
- ***Erinnerung an Brood**, viol.
- ***Geschwinds Orden**, fehérp.
- Kleiner Postillon**, viola és rózsaszínű.
- Polyantha**, fehéres.
- Princess Louise**, rózsaszínű.
- Ranunculiflora**, fehér.
- ***Thoresblana**, fehér.
- ***Turners Crimson Rambler**, piros.

10 Bengalensis.

- Bischofi**, karmazsin.
- ***Cramoisi sup.** karmazsin.
- Ducher**, fehér.
- ***Hermosa**, rózsaszínű.
- ***La Neige**, fehér.
- Lawrenceana**, rózsaszínű.
- Nabonnand**, biborpiros.
- ***Red Pet**, gesztenyebarna.
- Setina**, rózsaszínű.
- Viridiflora**, zöld.

3 keleti olajrózsa.

- Kasanlyk**, rózsaviola.
- Trigintipetala**.
- Suaevolens**.

3 kemény rózsza.

- ***Persian Yellow**, tojássárga.
- Mad. Plantier**, tisztafehér.
- Bicolor**, sárga-piros.

Praktikus rózsahajtás.

— Irta Mühle Vilmos. —

Habár ezen tárgyat már sokszor érintették, úgy az még távolról sincs kimerítve, mert tapasztalataink folyton gyarapodnak újabb kézfogások és rendszerek által, a melyek tanulságait hasznunkra kell fordítanunk, hogy ha a relatív magasabb jövedelemnél a munka egyszerűsítését és a költségek leszállítását célozzuk.

Azon rózsahajtásról akarok említést tenni, a melyet az amerikai minta után nálunk Európában sajnos, még nagyon keveset alkalmaznak. Lehetséges, hogy ezen hajtás még nagyon ismeretlen, mert különben minden helyen kellene már alkalmazásban lennie. Kísérletezéseim ez úton felette jól sikerültek.

Az amerikai rózsahajtáshoz csak igen világos és dél felé épített házak alkalmasak teljes felső világossággal és alacsony álló ablakokkal.

Az oldalfalak szintén üvegből álljanak, úgy, hogy a világosság és a nap akadálytalanul és egész mérvben juthasson a növényekhez. A rózsahajtási ház soha sem lesz befödve; éjjel-nappal és télen még a legnagyobb hidegben is szabadon áll. Az üvegtábláknak ezért vastagoknak (legalább 4 mm.) kell lenniök. A kettős ablakok általában elvetendőök, a mint azok bárminő más tenyésztéshez is ártalmasak, mert sem a világosság nem jöhet akadálytalanul a növényre, sem a levegő, a mi a növények tenyésztésére nézve föltételes. Egyszerű erős üveg mellett a levegőnek mindig elegendő szabad útja van.

A rózsaházon két légkészüléknek kell lennie. Az alsó szellőztető az álló ablakokon a homlokzatnál, a felső pedig a fekvő ablakok felső részén. Az ablakoknak különben 35 foknyi elhajlásuknak kell lennie.

Ezen házban szabadon álló, minden oldalról levegőt bocsájtó padágyakat kell felállítanunk, melyek alatt a fűtőcsövek futnak, mert a talaj melege mindig valamivel nagyobb legyen, mint a házban levő levegőé.

A padágyaknak 25 cm. mélyeknek és erős fadszakkából kell lenniök, melyek vastartón pihennek, mert a faalapzat hamar rothad és kárt is tehet.

A padágy megtöltésére szánt talaj goromba, rögös legelő földből áll (a legjobbak az elállt legelőtéglák), egy harmadrész tiszta baromganéj és goromba homok kellő vegyülékével, a mely alkatrészek jól összekevertnek.

A hajtásokat jól sűrűen — mintegy 25 cmnyi távolságra kell ültetni. Ezen tenyésztéshez kizárólag csak fiatal, puha fás, gyökérnemes rózsák alkalmasak, míg a *R. caninán* alkalmazandó gyökérnyak nemesítések ezen tenyésztésre nézve hasznavehetetlenek — noha ezek a legjobb szabadföldi rózsák.

A hajtási rózsák szaporítása télen és tavasszal a hajtási rózsák puha, zöld hajtásaiból történik a padágyakban, még pedig a dugványok által, melyeket mindenféleképpen lehet csinálni. Amint a dugványok be vannak gyökerezve, elültetjük őket apró cserepekbe homokos gyepalajba, melegen és sűrűen elhelyezzük az üveg alá, hogy hajthassanak. Amint a kis cserepekben jól meggyökereztek, nagyobbakba ültetjük, de mindig egyenlő hőmérséklet mellett. A dugványnak soha sem szabad elfásulnia, hanem mindig zöld állapotban, teljes hajtásban kell fenntartani, míg a padágyakba teszszük, a hol azután még jobban hajtanak és a tél beálltáig jelentékeny bokorrá nőnek fel.

A dugványokat áprilisban vagy legkésőbb május közepéig kell mintegy 25 cmnyi távolságra egy-

mástól a padágyakba szétültetni. A rózsák azután rajta maradnak folytonosan a kihajtás utánig, tehát nyáron a legmelegebb időben is üveg alatt állanak, a mely idő alatt éjjel-nappal nyitva kell a szellőztetőnek állania.

Beárnyékolni soha sem kell, de óránként meg kell öntözni, még a teljes napfényben is. Nyárra az ablakokat sárvizzel kell elhomályosítani (befesteni), a mit az eső könnyen elmos, mi által borus, esős napokon is behatolhat a teljes világosság. Eső után az ablakokat természetesen ismét elhomályosítjuk, s így hagyjuk egészen szeptember közepéig. Ekkor megtisztítjuk és ezen időtől kezdve a nap akadálytalanul süthet a már megerősödött rózsákra.

A nyár folyamán jelentkező összes bimbókat ki kell szakítanunk és csak késő ősszel hagyjuk meg azokat, a melyek keletkeznek. Ez által hosszú virágzási tartamot, számos és szépen fejlődött virágokat eredményezünk. A növényeket szünet nélkül kell hajtani engednünk, míg a virágok és a dugványok levágása által a jövő évi hajtásra teljesen kimerültek.

A fáradság és költség tavaszig meg van jutalmazva! Ha a virágokkal végire jár, akkor a növények a földdel együtt eltávolíttatnak a padágyakból, ezek pedig kitisztíttatnak és megmosatnak, az egész ház kívül-belül kitakaríttatik, az esetleges hiányok kijavíttatnak és száraz levegőjárás mellett nyitva hagyatik azon időig, a midőn a jövő hajtatáshoz, (mint elől említettük) az előkészületeket és ültetéseket megkezdjük.

A hajtásban használt rózsák egy második tenyésztéshez teljesen alkalmatlanok. A legjobb tehát ezen növényeket a lomgödörbe juttatni.

Tehát egy év alatt készek vagyunk; fölneveltük és kihasználtuk a rózsákat! Ez a jövő hajtása! Jó, olcsó és praktikus. A hajtásra szánt üvegházakat nyáron át is használjuk és a tél csak nagyon kevés fáradságot okoz a hajtató kertésznek.

Többszörnyiló, sokvirágú törpe *Polyantha*-rózsák.

— Irta **Legros G.**, Páris. —

A japán *polyantha* rózsát lyoni kertészek néhány évvel ezelőtt tenyésztés útján felette korán virágzó fajtá változtatták át.

Midőn ezen rózsza a *Vilmorin* cég katalógusában ez év kezdetén *R. multiflore nain remontant varié* név alatt azon leirással jelent meg, hogy ezen rózsák a vetés utáni 3 hónap múlva virágzanak, ezen ajánlat mégis egy kissé vakmerőnek látszott.

Nagyszámú egyéniségek s ezek közt a legilletékesebb szaktekintélyek vonták kétségbe ezen

szavak igazságát, mert a dolog lehetetlennek látszott. „Hogy virágozhat egy rózsamagoncz elvétele után 3 hónap múlva?! Ugyan menjen csak, hiszen bennünket csak tréfáltatni akar!” És a megejtett kísérletezések alkalmával beállt a kétségbe vont eredmény. Virágzó rózsákat a rezedával és a nyári ibolyákkal egyidejűleg nyertünk.

Ezen, még ma is hihetetlen tény megváltoztatta a legskeptikusabbak ítéletét is, a kik a csodálatosan gyors csírázási képességet nem csodálhatják meg eléggé. Ezen körülmény, valamint a növény és a virág fejlődése kertészeti eseményt képez. Ezen tavasszal tömérdek egyén tett vetési kísérleteket; mihelyt ezen rózsát jobban fogják ismerni, éppen úgy vetik majd, mint a hogy pl. a rezedát vetik.

Alig képzelhető valami kecsesebb mint ezen parányi növényeket a vetés után 3 hónap múlva bimbókban látni.

Gyengéd korukban, alig 6—8 cm. magassággal már értékkel bírnak; nemsokára elágaznak s előrehaladott korukban több étagéjuk van, melyek folyton bimbóval vannak telve, úgy hogy a hajtások sokszor csak virágkocsánokat mutatnak. A virágok, melyek a Bellis nagyságával bírnak, egyszerűek, féligteltek, vagy teltek, úgy, mint minden rózsamagoncznál; de — és ez figyelemre méltó — ha a virágok féligteltek, vagy teltek, akkor nagyobb mennyiségben jelentkeznek a növényen, minthogy ha egyszerűek. A mi a színeket illeti, úgy ezek a hybridrózsáihoz egészen hasonlítanak.

A növények virágzási hajlama óriási, s csak akkor szűnik meg, ha a fagyok a tovaképződést beszüntetik.

Tenyésztése igen egyszerű s az egész világon alkalmazható.

A bogyók megérése után, a melyek 4—7 magvat tartalmaznak, a magokat 8 cm. átmérőjű edényekbe egy-egybe 8—10 magot egymástól szabályos távolságba helyezük el, hogy a kibúvó növények egymást ne szorongassák. A cserepeket üveg-, vagy hajtatósi házakba, vagy pedig a lakószobába helyezük el, úgy azonban, hogy a növény közel legyen az üveghez és így a világossághoz. A felhasználandó föld könnyű legyen; legjobb, ha kerti-, lomb- és trágyaföldet keverünk össze egyenlő részletekben s ez mindig laza állapotban tartandó, hogy ez által a tovaképződés elősegíttessék. Három hónap lefolyása múlva a cserepek telve lesznek parányi növényekkel, melyek 3—4 cm. kerülettel bíró virágokat fognak felmutatni. Ha a növényeket egyenkint óhajtjuk a cserepekben látni, úgy a csírázás után való 15 nap múlva pikirozzuk zárt levegő mellett úgy, hogy 2—3 napig zárva maradjon.

Ezzel le volna írva ezen elsőrendű újdonság, a mely rövid idő múlva az egész világ körül fogja megtenni az utat. Ki ne kísérletezne még akkor

is, hogy ha csak a lakószoba áll rendelkezésére, ezen virágkirálynéval, melyet mint az egy éves nyári virágokat fognak tenyészteni.

* * *

Vilmorin, Andrieux és társai májusban a francia országos kertészeti egyesület ülésén 2 fiatal növényt mutattak, melyeket Bonamy kertész vetett el Chatouban, s a ki azon határozott nyilatkozatot tette, hogy ezek már a vetés után való első hónap múlva virágoztak. Ezen eredmény föltétlenül túlszárnnyal minden sejtelmeket.

Ismét a fehér Maréchal Niel.

— Irta **Strassheim C. P.** Sachsenhausen — Frankfurt a. M. —

Bizonyára minden olvasó, valamint én magam is azon véleményben vagyunk, hogy a fehér Maréchal Nielről már eleget tárgyalták, róla már eleget irtak, és mégis indíttatva érzem magamat arra, hogy a tisztelt olvasóknak még néhány olyan kijelentést tegyek, melyek részben még ismeretlenek.

A fehér Maréchal Niel fölötti első hír a két előző évben érkezett, az egyik Kielből, a másik Ausztriából, de az egész rózsakedvelő világ nagy fájdalomra mindkettő hobbírá gyanánt bizonyult, a mennyiben a Niphetost a fehér Niellel tévesztették össze. Annál feszültebbek voltunk annak hírére, hogy Plauenban (Vogtl.) és Kösztritzben (Thüringia) egy fehér Maréchal Nielle akadtak. Ezen két közlemény utóbbi időben általános beszéd tárgyát képezték, a miért is csak röviden akarok hozzá szólni.

Ifj. Deegen Ferencz, az ismeretes dísnövény- és rózsakertészében Kösztritzben több évvel ezelőtt egy sárgán virágzó Maréchal Nielen olyan ágat talált, a mely fehér virágokat hozott létre. A növény a tulajdonos által meg lett figyelve s a főkertész különös gondjába ajánlva anélkül, hogy neki megmondattott volna, hogy miért, de az őszi üzletek zavarában feledésbe ment és más növényekkel eladatott anélkül, hogy tudták volna, hová. Eredménytelen volt a tudakozódás. Deegen úr két év múlva München-Bernsdorfból Blau kereskedelmi kertésztől levelet kapott, hogy neki az annak idején küldött Niel növények közt egy hamis is küldetett és pedig egy Niphetos; Deegen úrnak föltűnt a dolog, virágot kért belőle és ime, újból fölismeri a fehér Nieljét. Deegen úr München-

Bernsdorfba utazik s növényét tetemes áldozatokkal ismét visszaszerzi, minthogy pedig ez nem volt elültető időben, Blau úrnak megengedettett, hogy a növényt szaporíthassa, de csak Deegen úr részére, más, harmadik személynek pedig se növényt, se nemesajtást; csak a virágot értékesítheti Blau. Ezek közül kapott egyet más növénykegyetemben Westphal kereskedelmi kertész Plauenben. Ez nem ismeri föl a virágot Niphetosnak, hanem — amint helyes is — a Niel egyik sportját gyanítja benne. Ő képes volt Blau úrtól, írásbeli ígérete daczára, nemes hajtásokat kicsikarni, s miután növényházában nyolcz növénye volt virágzásban, folyamodik az „általa nevelt“ fehér Maréchal Niel iránti értékbizonylatért. Deegen ezzel figyelmessé tétetve, ellenzi a bizonylat kiadását, a mi azután meg is tagadtatik és hosszú ide-oda irkálás, szóbeli kijelentés és tárgyalás után Westphal végre nyílt írásban kijelenti, hogy ő nem a tulajdonképpeni tenyésztője, illetve tulajdonosa a fehér Nielnek, hanem azt Blau úrtól kapta. Ezzel Deegen kétségtelenül az egyedüli tulajdonosa a fehér Nielnek, a mely általa „Deegen-féle fehér Niel“ név alatt hozatik a kereskedelembe.

Az itt felsoroltakat saját nézetem szerint hoztam föl, a mennyiben úgy Deegennél, mint Westphalnál a helyszínén szerezem tudomást és ugyanezen út alkalmával Möller Lajos erfurti hivatalában Deegentől és Westphaltól láttam egyszerre beküldött virágokat egymás mellett.

Az aziránti kétség, mintha a Deegen és Westphal-féle virágok között különbség volna, teljesen ki van zárva, mert egyik sem üt el csak a legkevesebben is alak vagy színre nézve. Ezenkívül Deegen a darmstadti kiállításon virágokat tett közszemlére, úgy szintén a rózsatenyésztők frankfurti együletében is. A Deegen-féle rózsza nem tiszta fehér, hanem inkább krémfehérek nevezhető, melynek majdnem olyan színezete van, mint az Auguste Viktoria császárnénak. Hogy pedig ezen virág kitünően hajtatható, arról meggyőződtem, s hogy ezen virág rózsafajunk gazdagítását idézi elő, az már nem is kérdés és azt minden kereskedő kertésznek, rózsatenyésztőnek és rózsakedvelőnek a legmelegebben ajánlhatom. De ezzel még nem elég. Miután a kedélyek az imént leirt rózsza felett némileg megnyugodtak, a Rajna mellett egy kereskedelmi kertésznél hirtelen egy harmadik fehér Maréchal Niel merül föl. Itt általában azt hiszik, hogy, ha a dolog valóságban alapszik, utóbbi rózsza szintén Blau kertészetéből származik München-Bernsdorfból, a honnan Berlinbe és Kölnbe is küldött virágokat. E fölött még további és közelebbi közleményeket kell bevárunk.

Alig érkezett ezen hír, már ismét egy negyediket jeleznek Oroszországból. Ott már évek óta volna

a Niel egy helyi birtok neve után tenyésztés alatt. Olaszországból is, még pedig San Remoból küldöttek be fehér thearózsákat, melyeket azonban nem ismerhettem föl Nieleknek.

Alig vetettem felöle néhány megjegyzést a papirosra, máris egy sachsenhausi kereskedő-kertész újabb fehér Niel-t hoz hozzám, s tegnap, augusztus hó 30-án ismét egy nyílt virágot és egy bimbót. Ezen virágokon feltűnő, hogy a legtisztább fehérek, olyan fehérek, mint a Nyphetos. Elmegyek a kertészetbe és ott egész sereg magastörzsű Niel között találok egy növényt két nemesítéssel, melyek közül az egyik sárgán, a másik fehéren virágzik. Az igazság kedveért elküldtem a virágokat Deegen úrhoz Kösztritzbe.

Itt most már az a kérdés: vajjon állandóan meg fog-e maradni; mert tavaly egy Perle des Jardinsen találtam egy virágot, a mely a szép arany-sárga helyett sötéten narancssárgásan virágzott; az ágat erre gondosan szaporítottam, és ime, az összes nemesítések ismét nem egyebek, mint a Perle des Jardins régi virágai. Éppen ilyen könnyen történhetik meg az itt keletkezett tiszta fehér Niellel is. Ezzel tehát ezt is jól ki kell próbálni és be kell várni az eredményt.

A fehér Niel fölötti hetedik közleményt e napokban Kronbergből kaptam, a hol már több év óta volna egy fehéres sárga Niel tenyésztés alatt. Utóbbi közleményt fenntartással teszem közhírré, minthogy semminemű meggyőződésem felöle nincs; egy kertész azonban a leghatározottabban állítja.

Foglaljuk már most az összes fehér Niel-jelentéseket össze, úgy ma, mint megfogható vég-eredmény, csak Deegen fehér Maréchal Nielle marad fenn. A többiről — a harmadiktól a hetedikig — még eddig nincs meggyőződés. Ha azonban azon helyzetbe jutnék, hogy a legközelebbi időben valamely közleményt tehessek erről vagy arról közhírré, úgy a legelső leszek, a ki a rózsakedvelő világnak ujat fog a fehér Niellel közölni, s ha a további bejelentések értékéről meggyőződést szereztem, úgy azoknak ugyanazon ajánlatot adom majd utravalóul, mint ma a Deegen-félenek.

Szépenvirágzó futó-rózsák.

— M. V. —

Ha a rózsabarátok az újabb időben inkább és inkább hajlanak a futórózsák felé, úgy ennek oka a valóban egészen pompás fajokban rejlik, melyeket leginkább Geschwind Rezső erdőmester fáradságai által birunk.

„**Geschwind Rendjele**“ pompás magyar futó-rózsa, roppant erős virágzási képességgel, ritka színezettel és nagy ellentállási képességgel. Csak nagyon ritka rózsának van ilyen ellentétes színezete, mint ennek, a melyen a színeket már messziről meg lehet különböztetni. A virág belseje — ezüst forint nagyságban — rikitó biborvörös, a kerület szirmai pedig tiszta fehérék. A virágok felette dús csomókban, közben egyenként is fordulnak elő, de ekkor csak a gyengébb hajtásokon. A növény fölötté erősen hajt és hosszú hajtásokkal bír s csak a legkritkább esetekben van fagyvédőre szorulva. Éppen ilyen kitünő a

Brood emléke, mely éppen olyan sikerült, mint az előbbi Geschwind-féle rózsa, s ez is az elűtő színezete által tűnik fel. A virág eleinte biborkék ibolyakékkal vegyítve és teljes kinyílásakor biborszürke lilaszínbe, néha kéklilába megy át és biborvörös középpel bír. Gazdag csomókban virágzik, felette erősen fut és ritkán kíván téli takarót.

Turner's Crimson Rambler, az angol reklám-rózsa kitünőnek bizonyult és mindazon tulajdonságokkal bír, melyek a kúszó rózsák iránti előszeretetet felhozzák. Az utolsó előtti évfolyamban hozott ábrázata ezen rózsa valódi szépségeit csak gyarlón szemlélteti, a mely tényleg fölülmúl minden várakozást. Felette erőteljes növése, a nedvdús, zöld és fénylő levelekkel, a felette számos, nagy és gazdagon díszes csomó-virágaival, melyek szép világos piros színezetekben pompáznak, az általunk eddig ismert kúszó rózsák legszebbikévé teszik.

Marie Washington, egészen új, fehér futó-rózsa és egészen kiváló, folyton virágzó faj, a mely Turner's Crimson Rambler után a legjobbnak látszik. Eleinte alacsony marad, második virágzásakor minden ága végén folyton nagyobbodó virágcsomókat képez, a melyek tetemesen dúsabbak mint tavasszal. Ekkor fehér rózsákkal telehintett bokorra képződik, a melyből azután erőteljes, hosszú hajtások törnek elő. A fejlődésükben levő bimbói a virágkötésnél kiválóan alkalmazhatók. Téli takaró egyelőre még ajánlatos.

Legujabb rózsák.

— W-y. —

Éclairer. R. hybrida bifera. Tenyésztő: Vignerons fils Olivetben Orléansnál (Loire). A bokor nagyon erőteljes, a szép lombzat mélyzöld, virága nagy, jól telt, eszézealakú, élénk sötétvörös, küllevései bársenyosak. A kocsán igen erőteljes; tartása tökéletes, virágai egyedülálló, igen gazdagon virágzó, illatosak; a faj a cseréptenyészésre felette alkalmas.

Madame Charles Detraux. R. indica odorata hybrida. Tenyésztője: Vignerons fils. A bokor igen erős, lombzata szép, kékeszöld, virágja igen nagy, jól telt, gömbalakú, élénk vörös, kármin-tól könnyen áthatott színezettel. Különösen ajánlatos, igen szép faj; kiválóan gazdagon virágzó.

A rózsaszaporító ház.

— Ista Cséser Gyula. —

E lapok múlt évfolyam 4-ik számában egy kérdés jelent meg, Vimmer Károly úrtól: a rózsa szaporító házban levő nedvesség, penészedés megakadályozása, illetőleg egy rózsaház építése mikéntjéről; — legyen szabad röviden jelezni az ez irányban tett tapasztalatomat s nézetemet.

Nagyon valószínű lehet, hogy a kérdéses rózsaszaporító ház nyirkos levegőjét, nem csak a kívülről beható nedvesség, trágya gőze okozza, hanem, hogy az mind ezek mellett vizenyős altalajú helyre van építve, s innen aztán a túlnedvesség; mert a trágya gőze csak egy kissébb része hatol befelé, nagyobb része kívül elpárolog, elillan, azonban annak melege — ha az jó minőségű tiszta jó trágya — az első időszakban oly nagy, hogy égeti, szoritja a deszkát, tehát ki van zárva a túlnedvesség.

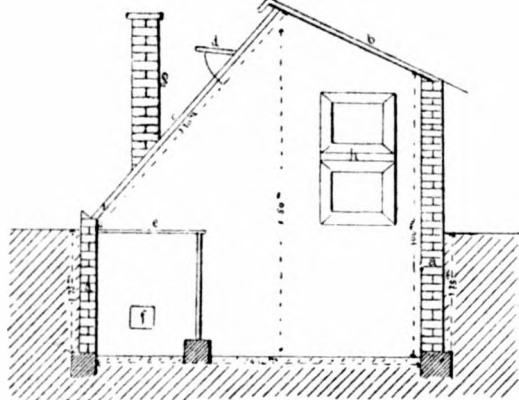
A beható nedvesség leginkább onnan ered, hogy a trágya rosszul van rakva s talán más állati trágyával keverve, mely utóbbi esetben nem annyira a meleget, mint inkább a nedveséget fokozza.

A penészedést megakadályozni alig lehetséges, még akkor sem, hogy ha a kettős deszkafal közé izoláló agyagot töltünk; mert a deszkák között levő gerenda, oszlop, ismét közvetíti a penészt. Azonban állítják, miszerint az ily megtámadott deszkafalakat kátránnyal, vagy carbolineummal kell bekenni; igen ám, csak hogy akkor a bűz miatt lehetetlenség volna bent huzamosan időzni.¹⁾

Mindezekből kifolyólag, legcélszerűbbnek tartom a szilárd anyagokból való építést, mely ugyan költségesebb; de viszont tartósabb.

¹⁾ De a Carbolineum még el is pusztítja a növényeket.

Az alábbi rajz egy célszerű rózsaszaporító ház keresztmetszetét tünteti fel:

a. a. 30 cm-nyi keresztkötésű téglalalak; b. tető, mely kettős deszkából van s a hézag fűrészpör vagy mohával kitöltendő; c. ablak; d. szellőző; e. állvány, mely alatt f. a fűtőcső, (kanális) a végfalban befalazott kemenczéből — méterenként 4 cmnyi emelkedéssel a ház másik végén levő g. kéménybe torkollik; h. ajtó, mely nem magasabb 150 cmnél.

Mint tehát a rajzból kivehető, a ház 150 cmnyire van leépítve a földre, s első fala 25 cm. magasabb annál, míg a hátsó 150 cm. Az ajtó a fűtőházban bemenetet jelzi, a hol is a kemenczében való fűtést eszközöljük; innen aztán a ház földszinére leeresztett második ajtón jutunk a tulajdonképpeni házba, ily formán a küllevegő közvetlen behatását megakadályozzuk.

A fűtőanyag lehet fa és kőszén is, az utóbbi természetesen a meleget tovább tartja, s a gőz vagy gáz ki van zárva. Hogy azonban a fűtés folytán száraz levegő ne jöhessen létre — az állvány mentén ritka zsákvásznat szegezünk, melyet aztán gyakran permetezni kell, hogy az átszűrődő meleg egyuttal nedves is legyen.

Ily alakban, s ily berendezéssel épült házat tartom a legcélszerűbbnek ott, a hol a költősegebb viz- vagy gőzfűtést ki van zárva.

A rózsák őszi ültetése.

— w-y. —

Melegebb, déli vidékeken a nem nagyon nedves talajban használhatjuk nagy biztonság mellett a rózsáknak őszi tenyésztését, mert a növények szép őszi napokon, sőt zordon téli hónapokon is még gyökereznek és e nélfogva tavaszkor nagyon dús növést fejlesztenek, a mely a tavaszszal ültetett rózsáktól alaposan különbözik. Mig utóbbiak kihajtottak, addig az őszzsal ültetett rózsák már tetemes koronát képeztek és megkezdik a bimbóhajtásokat. Egészen lágy thea és

noisetterózsákat azonban tavasszal kell ültetni. A legjobb ültetési idő október eleje. A cserepekben álló rózsák óvatosan kivételnek a cserepöböl és sértetlen földburkolatukkal együtt az előre elkészített, meglehetősen nagy növénylyukba állítatnak. Szabadföldi rózsáknál kiterjesztetnek a gyökerek, föld hintetik középük és reájuk. A föld erre a rózsák körül jól odanyomatik, a mi mindig jobban eszközölhető a kezekkel, mint a lábakkal és erre elkészítetik a körlap a rózsák körül, a mely a víz felfogásához szükséges. A növényeket jól meg kell öntözni.

Megjegyzendő, hogy úgy az alacsony, mint a magas rózsákat — ha az ültetés őszszal történik — 12-15 cméterrel mélyebbre kell elhelyezni, mint a meddig mostanáig a földben állottak, ezen eljárás különösen pedig magas rózsáknál van helyén, hogy a gyökerek a törzs lefektetésénél ne csupaszkodjanak meg. Hogy hasonlótól megóvjuk, azaz, hogy a később beálló fagy a még el nem záródott talajt ne emelje, s ez által a rózsák gyökereit ki ne takarja, be kell a talajt lombbal vagy szalmával mintegy 10-12 cm. magasságban földni.

Az őszszal ültetett rózsákat nem kell nyesni. A rózsákról csak eltávolítjuk a lágy hajtásokat és leszedjük még a később bekövetkező befödés előtt a leveleket.

A rózsák őszi metszése.

— w-y. —

Az őszi nyesésnél a tavaszi nyeséssel szemben tetemes előnyben vagyunk. Először nem kell a nyesésnél a faj és az osztályra vonatkozólag felette nagy óvatossággal hozzálátnunk, másodsor az ágak megrövidítése által a téli takarás megkönnyebbül és harmadszor nem kell fejlődési zavartól tartanunk.

A szabály rendszeren: erősen növvő fajtákat kevésbé, gyengén növvőket pedig jól be kell nyesnünk. Őszszal azonban különösen arra kell szoritkozunk, hogy a hajtásokat a hosszúság $\frac{1}{4}$ -ével megrövidítsük, a rózsákat éretlen szemektől meg kell szabaditanunk, hogy a téli takaró alá leendő fektetés alkalmával egészséges, kiérett szemeket ne sértsük meg, továbbá a gyenge galyakat és visszásan nőtt hajtásokat könnyedén ki kell tisztitanunk. A növénynek alakját tavasszal adjuk meg.

A nyesést legjobban októberben lehet eszközölni, jó késsel a szem közvetlen felső részén.

Ha őszszal nem nyestünk előre, úgy a tavaszi nyesésnél gyakran áll be fejlődési zavar, mert a nedv fölfelé száll és a felső szemek erőteljesen képződnek és ekkor ezek eltávolíttatnak, s így az alsó szemek kénytelenek utána érni, mi által a hajtás részben megátoltatik. — A puhább thea- és noisette-rózsákat kevésbé kell nyesni.

Két szer a rózsalisztharmat (*Sphaerotheca pannosa*¹⁾ elfojtására.

Wilk. M.-től, keresk. kertész Feketehalom, Brassó mellett.

Ki ne ismerné a rózsák gonosz ellenségét a rózsalisztharmatot.

Boldogok azon rózsabarátok, a kiket ezen elődsi még föl nem keresett; azok a rózsá királynéját egész pompájában csodálhatják.

A hol a rózsalisztharmat pusztítólag lép fel, és egész rózsaföldeket ejt szívós kitartással zsákmányul, ott a tulajdonost igazságos félelem fogja el. Mert az, a ki azon károkat ismeri, melyeket a rózsalisztharmat okoz, az tudja, hogy a lisztharmat által megtámadott rózsák gyakran 10—50 %-nyi értékvesztést szenvednek, sőt nem ritkán egészen tönkre is mennek. De ne féljetelek több rózsabarátok! E sorok írójának sikerült különféle drága (?) szerekek eszközölt kísérletek és alkalmazások alapján a rózsák ezen ellenségét könnyű és biztos módon legyőzni. A jövőben minden rózsatenyésztőnek és rózsatulajdonosnak lehetővé tétetik, hogy ezen szer alkalmazása által még nagy rózsaföldeket is megszabadítson ezen rózsaelenségtől. Két munkás, a kiket az eljárásba beavattunk, naponta több ezer rózsakoronát (bokrot) szabadíthatnak meg állandóan ezen gonosz ellenségtől.

A rózsatenyésztőknek továbbá a rózsá hybridálásánál a jövőben nem kell attól tartaniok, hogy ezen vagy azon ujonnan tenyésztett faj a lisztharmatnak esik áldozatul, a mint ez a Her Majesty és The Puritannál történt²⁾.

Ezen szerek a szaporítóágakban a rózsadugványoknál a penészgomba (*Penicillium*) ellen is sikeresen alkalmazhatók, valamint a tél beállta előtt a teleutospóra³⁾ leküzdésénél is.

Ezen szer a vértetű és más rovar ellen is valószínűleg sikerrel alkalmazható, de ez még nincsen megállapítva.

Mint hogy az egyik szer a nagy rózsatenyésztésnél még a saját gyártmány után is kissé drága volna, úgy nagyon ajánlatos mind a két szert (!) birni, mint hogy daczos esetekben nagyon jól egészítik ki egymást. Az itt ajánlott szerek a nyomtatott használati utasítással és a vénnyel együtt e sorok írójánál kaphatók.

¹⁾ Tévedések elkerülése végett megjegyezzük, hogy a közönséges lisztharmatot *Erysiphe pannosa* Link.-nek, vagy *Albugo communis* syn. guttának hívják. A *Sphaeria* a szemgombák (*Hypoxyton*) közé tartozik, a *Podospheera pannosa* pedig a csöngombák (*Ascomyzaetes*) közé tartozik.

²⁾ És melyik szerencsés véletlen hozta ezen fajtát a második ízben is létre, miután első ízben tönkre mentek?

³⁾ A rozsdaszű szorosan tapadó, állandó tartózkodású, vastagbőrű sötétzöld és a telet sértetlenül kiálló spórái, az aszú fejlődésének utolsó ivadéka; téli vagy tartós spórának is nevezik. Szerk.

Magastörzs-alanyok beosztása.

— W-y. —

A magastörzs alanyokat leginkább 3 magasságra osztjuk be. Szomorú rózsák, Maréchal Niel, és általában minden lecsüngő ágú rózsafajokhoz használjuk az 1-80 3 méter magas alanyokat; a többi más fajokhoz pedig az 1—1-50 méternyieket, míg az 50—90 centiméternyieket a félmagas törzsekre használjuk fel.

XI. kongresszus és IV. német rózsakiállítás Darmstadtban.

— L. P. —

A jelen folyóirat utolsó számában említett darmstadti rózsakiállítás f. évi július hó 27-én nyitott meg és teljesen kielégítő volt, mert mindazon ismert rózsakertészek, mint Lambert Péter (Trier), Palm C. (Hochenkreuz), Buntzel Miksa (Niederschönweide), Lambert & Reiter (Trier), Mock József (Trier), Engelbert (Drezda), ifj. Reiter F. (Trier), Engel H. (Ludwigslust) stb. különböző fajtákkal gazdagon voltak képviselve, s a kiknek képességük az előbbi kiállításokból jó emlékezetben van. A kiállítás általánosságban nem volt olyan nagyban tervezve és bőven ellátva mint a mult évi görlitzi kiállítás, és kettő kivételével hiányoztak belőle a darmstadti kertészek is — de a rózsák mind átlag kitűnő alkotásúak voltak.

A díjazásoknál nem fukarkodtak a szép számú díszlevelekkel és érmeikkel.

A kongresszus Druschki Károly, a német rózsabarátok egyesületének elnöke által június hó 28-án nyitott meg, s a hozott határozatokból a következő közérdekűeket említjük meg:

A rózsabarátok jövő évi gyűlékezési helye Berlin. Az összejövetel napja annak idején kihirdették.

Az elnökség által kidolgozandó a rózsaujdonságok kitüntetése iránti előterjesztés.

A legjobb hajtatási rózsák kiállítása mint a mult évben megnevezett fajok folytatása. (Lásd a külön cikket).

A kiadandó szintáblázat alapján összeállítandó egyöntetű színjelző mindeddig eredményhez nem jutott.

A hasonnevű rózsafajok az egyleti lap által hozza'nak köztudomásra.

Egyleti rózsatelep rendszeresítése a nagy kiadások miatt nem volt elérhető.

A legjobb hajtatási rózsák.

A görlitzi rózsakongresszus tudvalevőleg a mult évben összeállította a legjobb hajtatási rózsafajok kimutatását. Az ez idei kongresszus pedig annak tökéletesítését célozta. Az eredmény a következő:

Thearózsák: Niphotos, Papa Gonthier, The Bride¹⁾, Gloire de Dijon, Cathérine Mermet, Grace Darling, Perle des jardins, Mme. Lombard, Maman Cochet, Mme. Falcot, Grossherzogin Mathilde, Souvenir d'un ami, Franziska Krüger, Mme. Bravy és Homer.²⁾

Theahybridák: Lady Mary Fitzwilliam, Augustine Guinoisseau, W. F. Bennett, Camoëns³⁾, Viscountess Folkestone, Duchesse of Albany, Souvenir of Wooton, The Meteor.

Remontant: ⁴⁾ Merveille de Lyon, Alfred Colomb, Marie Baumann, Mme. Victor Verdier, Van Houtte, Général Jacqueminot, Prince Camille de Rohan, Mrs. John Laing, Mme Dr. Wettstein.

Bourbon: Mrs. Bosanquet⁵⁾, Souvenir de la Malmaison, Louise Odier⁶⁾, Catherine Guillot.

További osztályok: Clothilde Soupert⁷⁾ (Polyantha), Blanche Moreau (Muscosa), Hermosa, (bengalensis), Reine Marie Henriette (futó Thea), Mignonette (Polyantha)⁸⁾.

Műmellékleteink.

W-y.

Rózsakép.

Idei rózsaképeink sorozatát S á v e l y mellékelt gyönyörű aquarelljével kezdjük meg. Az egyes virágok bájjait szavaknál jobban hirdetik azok gyönyörű, átlag tetszetős, tiszta színezetük és egészen kecses tartásuk, mely tulajdonságok bennünket fölmentenek annak további jelzésétől, hogy itten elsőrendű rózsákkal van dolgunk. — Az 1. számú Maman Cochet thearózsa és Cochet Scipio 93-as tenyésztése, mely az idő rövidsége daczára a világ máris összes rózsakertjeiben honos. Felette gazdagon virágozik és kitartó még a legnagyobb hőségben is. — A 2. számú Madame Olga 90-es thea és Lévêque tenyésztése sajnos, és pedig a rózsabarátok kárára nem hatolt az őt megillető módon keresztül. Színezete igen tiszta. A szírom vége felé előbb szelid ivoir színű s csak később megy át a zöldesbe. — A 3. sz. Monsieur Célestin Port Tesnier

¹⁾ Tehát mégis!

²⁾ A legjobbak bizonyára Papa Gonthier, The Bride és Maman Cochet. Bárminő szépek is a Niphotos és a Grace Darling, tartásuk mégis nagyon lankadt. E tekintetben jobbak a Grossherzogin Mathilde és Franziska Krüger. Mit jelentenek a Gloire de Dijon, Mme. Falcot és Homer a **legjobb** hajtású rózsák között? Mi bizonyára nem ajánlottuk volna!

³⁾ Már a múlt évben a legjobbak egyikének jeleztük.

⁴⁾ Átlag csakugyan ajánlható rózsák!

⁵⁾ Mrs. Bosanquet hajt kitünően hajt, de virágja sok kívánni valót hagy maga után.

⁶⁾ Egészen elmaradhatott volna, mert sem az alakja, sem a színe nem felel meg.

⁷⁾ Csak nagy nehezen nyílik.

⁸⁾ Nem egészen izlésünk szerinti.

fils 93-as remontáns rózsája, mely tenyésztőjének sok hizelgő szavakat fog juttatni, mert úgy növéseire, mint virágjainak alakjára és színezetére nézve kitünő. A remontáns rózsák osztályának illetén való meggazdagítását a fajbőség daczára is mindig szívesen fogjuk látni.

Rozárium.

Műhle Árpád tervezete.

Felette nagy örömünkre szolgál, hogy az utolsó füzetünkben közzétett Rozárium olvasóink közt osztatlan elismerésben részesített és három olvasónak már mintául szolgál az általuk felállítandó rózsakerthez. A terv Budapesten, Kápolnás-Nyéken és Zarában még ez ősz folyamán fogantatosítottatik.

Ezen utóbbtól lényegesen különbözik — de nem kevésbé praktikus — a mai rózsakerttervünk, a mely valószínűleg még több helyen nyer alkalmazást, mert kivitele még könnyebben eszközölhető, mert itten túlnyomólag egyenes, párhuzamos futóvonalakkal kell számolnunk.

Dél felé nyitva, minden oldalról faültetvényekkel kerítve, a melynek előnyét az utolsó tervünk leírásában emeltük ki, ezen rózsatelep arra indítja a csoportok jó elosztása által a kivinni vállalkozót, hogy a nyári és őszi rózsákat és általában minden rózsaszort csoportonként helyezzen el és ezen osztály és csoportonként történendő ültetések által kitünő alkalmat nyújt a növények növése, virágzása és használhatósága közötti összehasonlítási tanulmányhoz úgy az egyes fajok, mint az osztályokra nézve.

Az elliptikus középcsoportozatban levő szökőkút magas rózsákból álló két csoport által — melyek egy sor alacsony rózsával vannak szegélyezve — véteik körül. Az út mentén egy szalag alacsony rózsaszort terjed és ezek képezik a középcsoportozat felett és alatt közvetlenül álló 3 csoport ültetvényeit is. Az ágy alakban tervezett és nevezett 7 csoportot körülölelő rózsaszortok kifelé magasuló rózsaszortokkal ültetendő be, a melyekben két sor félmagas rózsafajtával kell elkezdni s erre 2 sor méternyi és 2 sor másfél vagy 2 sor két méternyi magas rózsák jönnek.

A négy ülőpadot a mögötte levő és befásított bokrok árnyékolják be, végül pedig a négy sarkot fesztelen ültetéssel telítik be a coniferák, míg a bal és jobb sorokkal párhuzamosan egy szalag alacsony rózsaszort fut.

Ha az osztályok és színek elosztása szakszerűen történik, úgy ezen rózsatelep igazi és irigylendő rózsabirodalommá válhat.

Havi munkálatok.

— w-y. —

Szeptember.

a) Szabadföldi rózsák.

Az általános munkálatot, úgy mint a talaj lazítást, locsolást, dudvairtást stb. folytatjuk, s az e hónapban ismét jobban fellépő lisztharmatnak porhintés által véget vetni törekedjünk, távolítsuk el a vízajtásokat és vágjuk a felette erős egyéves hajtásokat a feléig vissza, hogy a többi fa érését előmozdítsuk.

b) Hajtatási rózsák cserepekben.

A szemzést még folytatni lehet. Az ez ideig üveg alatt tartott rózsák homokágyakba — szabadba helyeztetnek el, hogy edződjenek. Öntözni és locsolni szorgalmasan kell tovább is és le kell tépni a virágokat, valamint a gyenge ágakat távolítsuk el egészen, hogy ez által az erősebbeket még inkább megszilárdítsuk.

Október.

a) Szabadföldi rózsák.

E hó végével vegyük elő az őszi metszést, mert a szeptemberben történt visszanyesés által a hajtások meglehetősen megérették. A hol a fa érése csak lassú lefolyású, le kell szednünk a leveleket. A rózsák ujjaültetését most lehet a legjobban eszközölni. (Lásd a vonatkozó cikket.)

b) Hajtatási rózsák cserepekben.

Az öntözés csökken, locsolni nem kell többé. A hónap vége felé le kell a rózsaleveleket szedni és a tőt le kell hajlítani, hogy teljes nyugalomba jöjjön; a vadhajtások eltávolíthatnak. Ez azon rózsákra vonatkozik, a melyeket decemberben késő virágzásra kell hajtatnunk. — Azon rózsák, a melyeknek decemberben már virágzniok kell, most be lesznek hozva a hajtató házba, itt lejegyzetnek üveg alatt tartatnak és 14—16° R. melegre hozatnak és jól megöntöztetnek. Hetenként egyszeri trágyázás tehéntrágyával nagyon hasznos.

TÁRCSA.

Rózsa a történelemben.

Közl.: Tábori Róbertéé.

A civilizált államokban tudják azt, hogy a rózsá nem egyéb egy kedves, illatos és szép virágfajnál, melyet aligha van emberi kedély, a mely ne szeretné, és gyönyörűsége ne telné ezerféle színében. De a távol keleten mindent körülvesz az ott divatban lévő babona és ott még most is az a hit van elterjedve, hogy a rózsá hűtlenül elhagyott leányok könnyesepeiből ered.

A görögöknél szokásban volt, hogy az elhunyt végrendeletileg kötelezte örökösseit, hogy sirját folytonosan nyíló rózsá borítsa s Velence környékén található sírfeliratokból az tűnik ki, hogy ép a szokás Olaszországban is divatban volt.

Egy görög mese szerint, Homer is rózsákkal díszítette Achilles paizsát és Hektor sisakját.

A középkorban oly nagy becsben tartották a rózsát, hogy tenyésztéséhez királyi engedélyre volt szükség.

Nagy Károly alattvalóinak több ízben ajánlotta a rózsá tenyésztését, sőt pályadíjat is tűzött ki a legszebb rózsafajok tenyésztői számára. De akkoriban csak nagyon ritkán akadt valaki, a ki értett a rózsátenyésztéshez és mégis akadt három fiatal leány, a ki pályáztak a rózsátenyésztés díjára. A díjat a legfiatalabbik nyerte meg, a ki gyönyörű piros rózsát vitt el a királynak 12 ctm. átmérőben és illata olyan kábító volt, hogy betöltötte a királyi palotát.

Nagy Károly átvette a rózsát, de a mi a rózsánál is jobban megragadta figyelmét, az a fiatal leány két piros ajka volt, mely mosolygott és csókra csábított. A király meglepedkezve királyi méltóságáról egy tizes csókot nyomott a leány ajkára, mire az élesen megjegyezte:

— Nem erre pályáztam fenség!

Nagy Károly kissé sértődve nézett végig a leánykára, aztán kimért udvariassággal átadta neki a nagy díjat, mely egy nagyon értékes gyémánt karcsatból állott.

Lajos császár Elpében időzése alkalmával, egy ízben, késő ősszel indult vadászatra.

Udvari káplánja indulás előtt sietett a misét végezni az erdőben. A mikor onnan távozott,

összeszedte egyházi szereit, de nem vette észre, hogy az áldozó kelyhét ott felejtette. Csak másnap hiányzott neki a kehely, és mikor visszament érte az erdőbe, egy nyíló rózsabokor találta azt, ott függött a rózsabokor koronáján. Az egész erdő, minden fa és cserje elhullatta már levelét, csodá- képen csak ez az egyetlen rózsabokor virított még.

E csodás esemény emlékére, a császár, a ki erről értesült, a bokor közelében kápolnát építtetett és a hívők, mielőtt a kápolnába tértek volna, elébb a rózsabokor előtt imádkoztak.

El Muttuvekkil szultán nagyon kedvelte a rózsát és még számlá hatlan fajtát tenyésztette óriási palotakertjében. Egyszer nagy, királyi társaság gyűlt össze háremében és egy bájos, kis princess kíváncsian kérdezte:

— Miért gyűjti azt a sok rózsát?

A szultán mosolyogva válaszolt:

— Mert én vagyok a szultánok királya, a rózsá pedig a virágok királynője, illik tehát, hogy szeressük egymást, aztán meg a rózsának igen kicsinyek az igényei, hölgyeim példát vehetnek róla.

A kis princess föltalálta magát és szellemesen megjegyezte:

— Nem tudtam, hogy fenséged szerelem dolgában már is óhajta a szerénységet, hiszen még olyan fiatal! . . .

Dsehami az oriens híres költő állítása szerint, a kelet egy királyságában egykor olyan törvény létezett, a mely szerint az, a ki rózsát ajándékozott valakinek, ajándékáért jogában állott bár mit kívánni cserében az illetőtől . . .

Büszkeséggel mondatjuk el, hogy Magyarországon a rózsát nem veszi körül semmiféle babona. Sőt szerénytelenség nélkül állíthatjuk, hogy messze földön nincsen párja a magyar rózsáknak, lehet hogy zamatos, barna anyaföldben örömet tenyésznek, lehet az is, hogy ismerik hivatásukat, hogy virulás közben odakerülnek egy bájos, magyar leányka bimbózó kebelére és odacsalogatják majd a falu legszebb legényét, a ki lopva, édes sejtellel odahajol hozzájuk és addig addig csókolgatja őket, a míg a leány odatűzi az egész kis rózsabokrétát a pörge kalap mellé.

Rózsa nélkül talán el sem tudnók képzelni az igazi szerelmet!

ÁLTALÁNOS KERTÉSZET.

Kerti túlevelű fáink.

— Irta HANNAY ISTVÁN. —

Nem fölülő az nyáron, mikor erdő, liget, berek virul, fa és bokor szállást ad, ha a növényvilág egyuttal szemgyönyörködtetésre is szolgál; de ki ne látna szívesen udvarán, kertjében, ablaka előtt zöld facsoportot télen? mikor a szabad természetben minden kihalt; a tenyészetet hó szemfödő teríti végig és hasztalan keres a szemünk pihentető zöldet, mely záloga lenne a tavasznak, hogy a messze földről, hová bujdokolni elment, felénk újra visszatérőben van. Karácsony tájt fordul sarkán a tél.

Fégsz éves zöldelést lomblevelű fáinktól nem várhatunk; téli alvók ők, levélpompájából kivetkőznek még délen is, hol a dér marása el nem éri. Virágozik februárban Egyiptom gabonavetése, de nem ébred az alma, körte, szilvafa, szőlőtő előbb márczius közepénél. A bükkfa téli nyugalma Svájcban $\frac{1}{2}$ évnél több, átlag 194 nap; de még az örök tavaszi Madeira szigeten is kell neki tenyészeti erői összeszedésére közel 5 hónap, átlag 149 nap.

De nemcsak kedélyi szempont sürgeti a túlevelű, az örökzöld fák, bokrok tenyésztését lakásunk közelében, hanem az a javas hatású célzatosság is, hogy a fenyőfélék fájában és levélállományában a tudóré jótékony erejű illó olaj van, mely kiváló éterével körülöttünk a léget majdan eltölti. Hogy a fenyves levegő élvezete mennyi ropegős bankóba kerül a síkon lakóknak, azok tudnák megmondani, a kik annak fölkeresése végett nyaranta messze fekvő üdülő helyekre zárandóknak el.

Téli zöldelőink közé első sorban a karácsonyfa tartozik, mert tanyáját lakásunkban üti föl; de minthogy az anyja emlőiről le van választva,

levélzetében az illatos éter fejlődése megakadt, csupán a ráaggatott gyertyák fénye s az ünnepi ajándékok ragyogása teszi széppé. Egyébként csak fölczifrázott halott, mely ezen alakjában is az epedve visszavárt szabad tenyészet képe gyanánt áll előttünk, kivált az Alföldön, hol a téli zöldeknek csaknem egyedül álló képviselője, a boróka bokor az ember lakától távol maradó barátságatlan homokbuczkákon vonul meg.

Hordanak szét a hegyvidékiek minden tavasszal a síkságra több fajta fenyőutnyót ezrével, meg is vesztegeti szép formájok az alföldi ember szemét, vásárol belőlök, hogy meghonosítsa udvarában, kertjében a szokatlan növényalakokat, de azok megeredését legtöbb esetben hasztalan várja, részint azért, hogy nem elegendő tövesek a csemeték, részint meg hogy kiföldeltetésök és elültetésök közé hosszabb idő ékelődött, mint a nedvesség kedvelő túlevelűek kár nélkül elviselhetnék. De ezek téli nyugvása sem oly hosszú és mély álom, mint a lomblevelű fáké, — hamarabb halnak el, mint bennök új helyökön a nedvkeringés megindulhat.

Ha nagy nehezen meggyökeresednek is a váltott talajban, megkivánják annak állandó alsó nedvességét a szabad lég mozgását és a mellett sokáig védeni kell őket a síkság afrikai hőségű nyarának száraz levegője ellen, kivált pedig a dereküket megfelelő árnyékkal. A hol ezt mind föllelték, hálásan díszlenek a szép túlevelűek, mint a budapesti Margitszigeten, Balatonfüreden, Palicson, az alberti-irsai erdőben, a kecskeméti műkertben s több más helyt.

Itt-ott már meghonosodott téli kerti fáink és bokraink közé külvilágrészi eredetűek is sorakoznak, mint a nyugoti életfa (Thuja occidentalis), mely földig lelőgő ágaival tart magának ernyőt és 10—12 m. magas, szabályos gúlává fejlődik.

Északamerikából a XVI. század végén került át az óvilágba, a fája vízi építkezésnél és finomabb asztalos munkához kitűnő anyagot szolgáltat; de nem nálunk, hol jobbadán csak bokor marad. Változatai közé tartozik a *Th. recurvata* nana, mely ritkán nő $\frac{1}{2}$ méternél magasabba; a *Th. Warreana* gúlája már már 4–5 m. magasba tör és levélzete fényes aransárga vagy kékes zöld. Jellemzi valamennyiüket az, hogy ágaik a levélállás miatt laposra préselt külsejűek.

Sóprő formára képződik ki a keleti életfa (*Thuja* vagy *Biota orientalis*), mely Japán, Khina, Közép-Ázsiából vándorolt át Európába, hogy nyilvános testvérével itt találkozzék. És itt gúlaszerű, de csak 5–6 m. magasságot ér el; szebb mint a testvére, keleti szépség és érzékenyebb is a hideg iránt. *Azurea* nevű változata abban jeleskedik, hogy az ághegyei sárgák és növése inkább oszlopszerű. A *compacta* nevű változat 2–3 m. magas tömött gömböt fejleszt. A *gigantea* 30 m. magasra szökik, érettebb életkorában koronája ernyőszerű, ághegyei laposra nyomottak.

A borókák között a *Juniperus virginiana* a legföltűnőbb jelenség, a legtöbb czeruzának azt mondják, hogy ez adja az illatos fahüvelyt; *pendula* nevű változata lecsüngő ágaival igen is díszíti a tűlevelű facsoportot. Nagyon szép ciprusféle a *Chamaecyparis nutkaensis* Északamerikából és mint délczeg tartású, magánosságot kedvelő fa szabad helyet kíván. Kiállja Délanglia enyhe telét a *Cypressus sempervirens*, de nem a miénket, — pedig hódít a szépségével. A tűzimádó parsziknál a soha ki nem alvó láng jelképe volt, a templomok udvarainak s a keleti temetőknek eme komoly ékessége. A régiek halottégető máglyáikat ciprussal vették körül; mikor *Aeneas* a végzettséget *Misenus*nek megadta, fenyű és tölgyfából rakták meg a tüzet, de a széleit gyász jelelű sötét ciprusgalyakkal övezték.

Az a hiedelem a botanikusok között, hogy a *Taxodium distichum*, ez a 30–40 m. magasra törő, kaliforniai eredetű ciprusféle mint növényfaj kihaltban van; mert a kréta, meg a harmadkori rétegekben már mint ásatag (fossil) fa mutat elterjedést, ma pedig a *Sequoia* fenyővel együtt Kaliforniától éjszakra már csak mocsáros vízpartokon vonult meg, de ott is egyre ritkul. E fából, melynek napjai, mint *Schilberszky* mondja, úgyszólván megszámálvák, szép növésű példány van a budapesti városliget *Hattyúszigetén*, másik nem messze onnan az állatkertben, kettő a gödöllői királyi parkban, továbbá a budapesti botanikus kertben szabadban és üvegházban.

A *Salisburya adiantifolia* (*Gingko biloba*) japáni eredetű díszfa 1838-ban került az acai kertbe, 1862-ben már 13 m. magas volt 6 cm. derékátmérő

mellett. Élete első 20 évében fabódé védelmezte télen, a következő 22 éven át szalmával kötözték be a derékát, 45 éves kora óta állja a mi szigorúbb télünket is. A tiszafa (*Taxus baccata*) pusztul nálunk, csak itt ott kertekben vonja meg magát, pedig a nyeseő késnek engedelmeskedik, békétiárással engedi magát idomíttatni, mintna már fáradt vándor volna a mai geológiai korszakban. Hajdan éjszak népeinek hirmondáiban nevezetes szerepet játszott, mondja *Soltész*; az *Edda* gyűjtemény szerint *Asgardnak*, az ó germán istenek várának piacza tiszafákkal volt beültetve és mivel kemény fájából szép faragványokat készíthettek, a türelem jelképévé vált a szóhasználatban. A kaznárf (Ephedra *minostachya*) elterjedt a dalmátországi kertekben.

A Libanon ormait ékesítő czedrusokra mindig vágyakozással tekintettek föl a szentföldi zárúndokok; talán azért becsülte oly nagyra *József nádor* aicsuti kertje szép czedrusát, melynek magvával őt egyenest a Libanonból ajándékozták meg és e ma is élő fa bekötés nélkül viseli el a keményebb magyarországi telet; ennek a czedrusnak a társa a közel csaplári erdőben él. Botanikai érdekesség, hogy *Skóciában* a *Tay* folyó mellett *Dunkeldnél* látni az első vörös fenyőket (*Larix europaea*), hová Svájcából plántálták el azokat. 1738-ban virágcserepekben érkeztek és $1\frac{1}{2}$ évszáz leforgása alatt hatalmas sudarakká fejlettek; már 1845-ben 30 m. volt a magasságuk, egy méternyire a földből pedig a derekuk 5 m. körülettű.

Az andesfenyő (*Araucaria Juss. Dombeya Lam., Altingia Lond., Columbea Stend.*) karcsú termetével valódi díszfája az üvegházaknak. Vízszintesen menő galylyal fölporódul a végén. A déli félteke eme pompás tűlevelűje Délamerikában él eredetileg 10 fajban. Közöttök a braziliai pinheiro 37–40 m. magas; elterjedtebb a chilefenyő (*A. imbricata* Tho.), de valamivel alacsonyabb a megelőzőnél. Az ausztráliai bunya-bunya (*A. Bidwilli Hook*) 50 m. magasra tör, gesztenye ízű magvai csak harmadévre érnek. Az *A. columnaris* Hook (*A. Cooki* R. Br.) oszlopciprus nevet is visel. Az *A. excelsa* R. Br. vagy a norfolk fenyő hasonló a jegenyefenyőhöz és megüti a 63 m. magasságot, alul $9\frac{1}{2}$ m. körülettű. Az *A. Cunninghami* Aix. csak 40 m. magas és gyantája nincs, mint a megelőzőknek, hanem átlátszó teher anyagot izzad. Az ujjélandi kaurifenyők (*Dammara australis*) 50–60 m. magasság mellett 16 m. körülettű óriási törzset építenek föl.

Állt a lublói fürdő mellet Szepesben terülő erdőben akkora fenyőfa, hogy a derekát három ember átkarolni nem bírta; *Palocsay* báró uradalmi tisztjei 1825 előtt kivágatták, dereka alsó részéből 5 m. hosszú szál darabot fűrészelték le, de ott kellett hagyniok, mert 12 pár ökör el nem

vonhatta. Mikor kivágták egész ép volt, átmérője 2 2 m. magassága kevés híján 50 m. volt, korát 295 évre, famennyiségét 22 öltre becsülték. Jakubján határában Zeleny-Vrch-en Fuchs Frigyes kivágtatott egy jegenyefenyőt, melynek átmérője 1 6 m. volt, belőle 10 öl fát nyertek. Beregben Pudpolocznál a zsedenyovai erdőn egy jegenyefenyő 1 2 átméretű 2 m. magasságban, alul azonban 2—3 m., „fenyvek királynéja“ a neve, egész hossza 72 m. volt, de bele ütött a villám és közel 12 méternivel csonkította meg. Az ungvári uradalom Liszkoveczi őserdejében sok kicsavart fenyő fekszik a földön, a melyek átmérője 1 2—1 6 m., magasságuk 40—42 m. volt.

A fenyők között világos zöld színével és gyors fejlődésével az Abies Douglasi tűnik ki; a talajtól kezdve karcúsulát képez, lombzata ezüst fehérrel tarkázott; sötétebb a kefeszerűen elhelyezett tűkkel ékeskedő A. balsamea, mely szinte kékes, az A. Nordmanni pedig igen sűrű. Rein japáni utazó úgy ír, hogy az országutak mentén a legkalandosabb alakú ültetett Pinus Messoniana és P. densiflora fenyőket ősi erőben látott bujálkodni, — de már templomok udvarain sokféle szeszélyes formába vannak kényszerítve, mi természetesen életök hosszúságára, erőteljes fejlődésükre káros. A nép szeme azonban gyönyörködik bennök s felejtí, hogy a természeti szép a legszebb mindennél az ég alatt.

Azt mondja Hesse-Wartegg, hogy Nagasaki japán kikötő város híres kínai kertészeiről, kik törpe fenyőket nevelnek minden elgondolható alakra a pekingi, tientsini, shangai gazdag mandarinok és nagykereskedők kedvéért. Mikor ő 1894 nyarán Koreába utazott, százával látta porcellán cserepekben az össze-visza csonkult apró fenyőket csavar, virágkosár, csónak, sőt emberi formákba is kényszerítve és egy sem volt magasabb 1/2 méternél. Ezerféle gonddal őrködtek fölöttök a szegény kertészek, közben fogták, lekötözgették és mégis sok kárt tett mesterkelt ültetvényeikben és cserepekben a hajó erős ingása.

Az előkelő kínai hölgyek piczi fenyőgalyakat hordanak mellbokrétaul és mivel ez az örökzöld fa nálók az állandó szerelem jelképe, arasznyi kicsinyre törpitik a fenyőt, hogy e módon és czélra egész fenyőszálat vehessenek használatba. Tiszteletőknek az oka az lehet, hogy a fenyő egyedül nyárias jelenség télen és egyedül télies nyáron is; mivel így bizonyos mértékig független a légmérsékleti viszonyok befolyásától, méltán lett a minden körülmények között erény számba menő állhatatosságnak, következetesség és kitarásnak eleven példája.

Magyar kertészeknek az osztrák kertészi szövetséghez való csatlakozása.

— M. V. —

Az osztrák kertészek szövetsége már régóta foglalkozik azon eszmével, hogy a magyar kertészek csatlakozzanak hozzájuk s e czélból kérdést intézett a Budapesten székelő országos magyar kertészeti egyesülethez, valamint Magyarországon több előkelő kertészeihez véleményadás iránt.

Az orsz. magy. kertészegyesület a f. évi július hó 19-én megtartott választmányi ülésében¹⁾ tárgyalta is ezen ügyet s elhatározta, hogy az osztrák kertészek szövetségével a következő pontokat közli:

1. A mennyiben az osztr. kertészek szövetsége közhasznú ténykedések által (mint a betegpénztárak felállítása, jégeső elleni biztosítás stb.) azon lesz, hogy a monarchia összes kertészeinek érdekeit előmozdítsa, a magyar orsz. kertészeti egyesület elvben nem ellenzi a magyar kertészeknek hozzájuk leendő csatlakozását, hanem azon megjegyzéssel adja beleegyezést, hogy fenntartja magának a határozati esetekben való illetékességét.

2. Az országos magyar kertészeti egyesület, mint ilyen, nem csatlakozhatik az osztrák kertészek szövetségéhez, mert hatásköre egyáltalán önálló és mert csak a magyar kormánytól várhatja saját érdekeinek előmozdítását.

3. Az orsz. magyar kertészeti egyesület, mihelyt meg lesz az osztrák kertészek szövetségének közhasznú tevékenységéről győződve, nem fogja elmulasztani azt erkölcsileg, a saját hatáskörében támogatni.

Ezen határozmányok közlése czéljából Mühle Vilmos választmányi tag küldetett ki az osztrák kertészek szövetségének július hó 21-én tartott közgyűlésére mint az egyesület képviselője.

Az orsz. magyar kertészeti egyesület határozatai a közgyűlés által köszönettel vétettek tudomásul s az ügy további fejlesztésére a választmányának adatott ki.

¹⁾ Előadó: Mühle Vilmos Temesvár.

A virághagymák ültetése és ápolása.

— W-y. —

Bár még a legszebb nyáririvágokkal vagyunk körülvéve, mégis már most kell arra gondolnunk, hogy a tél és a tavasz számára virágfolytatásunk legyen. Ezt pedig semmi által sem érhetjük el olyan könnyen, mint a virághagymák ültetése által, a melyek már magukban véve ápolás tekintetében nagyon igénytelenek és ezért még a dilettánsok által annyira magasztalt „szerencsés kéz“-re sincs szükség, a mely tenyészteti és virágzásba hozza.

Azon virághagymák, melyek a szobában való tenyésztésre szántak, már szeptember vége és október vége közötti idő alatt ültetendők el nem nagyon nagy cserepekbe, de tápláló föld közé. A legjobban alkalmas zsiros kertiföldből és homokból marhatrágyával vegyített keverék, mely mást nem tartalmaz.

Az összes hagymaneműeket eleinte, míg leveleket nem kezdenek hajtani, sötét helyen — legjobban pinczében — kell tartani, és csak kevésé meglocsolni. A hagymákat csak akkor hozzuk a világosságra, hogy ha a levélhegyek a hagymából 2—3 cmnyire kihajtottak és ezen időtől fogva a virágzásig rendszeren meg kell locsolni, míg a virágzási idő alatt a vízmennyiség megkészszeresztetik.

A szabadföld számára szánt virághagymákat egészen november közepéig lehet ültetni. A talajt előbb jól kell átmunkálni s korhadt trágyával és homokkal aláásni. Nagy hagymákat, u. m. jáczintot stb. 10 cmnyire ültetünk, tulipánt és hasonló nagyságú virághagymákat 8 cmnyire, a többieket pedig 6 cmnyi mélységre. Az elültetett csoportokat vagy ágyakat, mihelyt beáll a fagyos idő, szalmával fedünk be, a mit kora tavasszal, mihelyt erősebb fagyoktól nincs mit féltetnünk, ismét eltávolítunk.

Az öntözéshez szolgáló víz mindig folyó vagy eső víz és mindig langyos legyen, mert hideg víz ártana a hajtásnak.

A jáczintból elültethetünk egy cserépbe 1 2 hagymát, tulipánt 4-et, taczettát 2—4-et, nar-

ezisztust 3-at, Crocust 4—10-et, jonquillát 4—5-öt, Arum-féléket egyenkint, anemonát és szirontát 4—5-öt, freesiát 5—8-at.

A jáczintnak tenyésztése más módon a külön e célra készített üvegeken történik, a mely fölötté könnyű és különös érdeket kelt. Az egész eljárás abban áll, hogy az üvegbe eső- vagy folyóvizet mintegy 3 cmnyire öntünk azon tartály alá, melyre a hagyma jön; erre tehát rátesszük a hagymát, és az üveget sötét helyen addig tartjuk, míg a hajtás 4—5 cmnyire nőtt és az üveg telve van gyökerekkel.

Ha a hajtás sikerült, akkor az üveget közel állítjuk a világossághoz és a virág, a mely tökéletes szépségű lesz, nem sokáig hagy magára várni. — Ha a víz a pohárban (üvegben) megzavarodik, akkor kiöntjük és tiszta, langyos vizet öntünk utána. Itt nagyon óvatosaknak kell lennünk, hogy a gyökerek el ne törjenek, ha a hagymát kiemeljük, hogy a kiöntendő viznek helyet csináljunk.

Amint látjuk, a virághagymák tenyésztése nagyon könnyű és mindenki által — jó siker reményében — viheto keresztül. Azon kevés fáradság, melyet okoz, a virág által — a mely még hozzá olyan időben jön létre, a melyben más virágok nagyon ritkák — gazdagon meg lesz jutalmazva.

Országos magyar kertészeti kongressus 1896-ban.

— M. V. —

A jövő évi millenniumi kiállítás tartama alatt egy országos magyar kertészeti kongressust rendeznek.

A budapesti országos magyar kertészeti egyesület, a mely ehhez a legelső kezdeményezési felhívást tette s a tárgyalandó kérdéseket is fel fogja tenni, idejekorán teszi közzhírré a tárgyszeresorozatot.